

**TUUSULAN HAVUPIUSTON RANNAN RUOPPAUKSEN
VAIKUTUKSET TUUSULANJÄRVEN LINTUVEDEN
NATURA 2000 -ALUEESEEN (FI0100046)**

Esa Lammi & Pekka Routasuo

30.9.2017

TUUSULAN HAVUPIUSTON RANNAN RUOPPAUKSEN VAIKUTUKSET TUUSULANJÄRVEN LINTUVEDEN NATURA 2000 -ALUEESEEN (FI0100046)

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Tietolähteet	3
3 Tuusulanjärven lintuveden Natura 2000 -alue.....	3
4 Toimenpidealue ja ruoppauksen toteuttaminen	5
4.1 Ruoppaussuunnitelma	5
4.2 Toimenpidealueen luonnonolot.....	7
5 Ruoppauksen vaikutukset Natura-alueeseen	7
5.1 Arvioinnin perusteet	7
5.2 Lintudirektiivin lajit ja luontodirektiivin luontotyypit.....	8
5.3 Muut Natura-tietolomakkeella mainitut lajit	8
5.4 Muut tärkeät eläin- ja kasvilajit.....	8
5.5 Toimenpiteiden vaikutukset valintaperusteina oleviin lajeihin	10
5.6 Toimenpiteiden vaikutukset muihin merkittäviin lajeihin	11
5.7 Toimenpiteiden vaikutukset luontotyypeihin	11
6 Yhteisvaikutukset	12
7 Johtopäätökset.....	12
8 Lähteet ja kirjallisuus.....	12

Kansi: Ruopattavaksi suunniteltua rantaluhtaa.

Ilmakuvat ja pohjakartat © Maanmittauslaitos.

Valokuvat: © Esa Lammi, elokuu 2017.

1 JOHDANTO

Tuusulanjärven eteläpäässä sijaitsevalle Kiinteistö Oy Tuusulan Havupuisto 3:n ranta-alueelle suunnitellaan ruoppausta, joka mahdollistaisi kulkemisen järvelle ja parantaisi rannan virkistyskäyttöä. Kiinteistön alueella on kaksi asuinrakennusta ja rantasauna. Kiinteistön edustalla oleva, ruopattavaksi suunniteltu vesialue kuuluu Tuusulanjärven lintuveden Natura 2000 -alueeseen (tunnus FI0100046).

Ruoppaushankkeesta on tehty ruoppausilmoitus (asiointitunnus 10025733) Uudenmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen, joka on edellyttänyt ilmoituksen täydentämistä luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisella Natura-arvioinnilla. Kiinteistö Oy Tuusulan Havupuisto 3 tilasi arvioinnin Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä. Arvioinnissa tarkastellaan suunnitellun ruoppauksen vaikutuksia ja merkittävyyttä Natura-alueen suojeltaviin luontotyypeihin ja lajeihin. Arvioinnin ovat laatineet biologit FM Esa Lammi ja LuK Pekka Routasuo.

2 TIETOLÄHTEET

Tuusulanjärven lintuvesi on kolmesta erillisestä kohteesta koostuva Natura 2000 -alue. Järven eteläpään osa-alueelle on laadittu vuonna 2016 toimenpidesuunnitelma (Lammi & Vauhkonen 2016), jonka tarkastelualue ulottui järven etelärannalta Havulinnan kiinteistöjen eteläpuolelle. Suunnitelmaa varten selvitettiin huomionarvoinen pesimälinnusto sekä viitasammakon ja lepakoiden esiintyminen Natura -alueella (Lammi ym. 2015). Natura-alueen kasvillisuudesta ja luontotyypeistä oli käytettävissä Kolehmainen (2007) ja Venetvaaran (2010) tekemien kartoitusten tulokset.

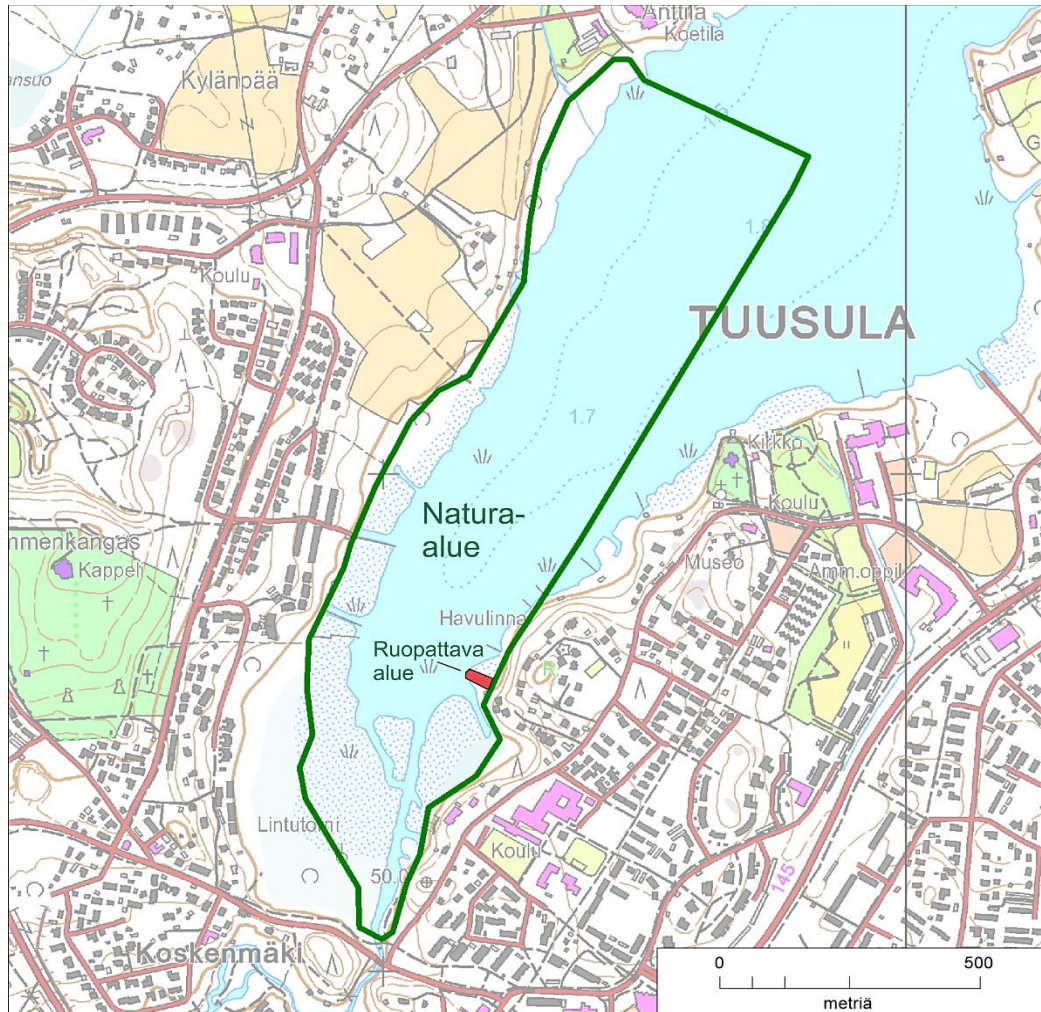
Ruopattavaksi suunniteltu alue on pieni, muista Natura-alueen rantaluhdistu erillinen kuvio, jonka luonnonoloja ei ole aiemmin inventoitu. Natura-alueella todettiin useita viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Viitasammakon esiintyminen suunnitellulla ruoppausalueella tarkistettiin 4. ja 12.5.2017 tehdyillä inventointikäynneillä. Lisäksi suunnittelualueelle tehtiin maastokatselmus 23.8.2017, jolloin tarkasteltiin alueen kasvillisuutta ja luontotyypejä sekä arvioitiin alustavasti luonnonympäristöön kohdistuvia vaikutuksia. Maastokäynneistä vastasivat arvioinnin laatijat. Pesimälinnustonselvityksen laajentamista suunnittelualueelle ei katsottu tarpeelliseksi, sillä tarkasteltava luhta-alue on hyvin pieni ja erillään laajemmista, huomionarvoiselle linnustolle paremmin sopivista alueista, joista on käytettävissä melko tuoret linnustotiedot.

3 TUUSULANJÄRVEN LINTUVEDEN NATURA 2000 -ALUE

Järvenpään ja Tuusulan alueella sijaitseva Tuusulanjärven lintuveden Natura 2000 -alue on kolmesta osa-alueesta koostuva kokonaisuus, joka on suojeltu lintudirektiivin perusteella (aluetyyppi SPA). Suojelun toteutuskeinoina ovat vesilaki ja luonnonsuojelulaki. Natura 2000 -alueen pinta-ala on 198 hehtaaria, josta 22,5 heh-

taaria sijoittuu Tuusulanjärven eteläpähän (kuva 1). Natura-alueen tietolomakkeella (Uudenmaan ympäristökeskus 1998) luetellaan kaikkiaan 29 alueella esiintyvää kosteikkojen, soiden ja vesien lintulajia, joista 13 on lintudirektiivin liitteen I lajeja. Luontodirektiivin luontotyypeistä mainitaan kostea suurruohokasvillisuus (8 % alueen pinta-alasta) sekä vaihtumissuot ja rantasuot (18 %). Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeista alueella elävät viitasammakko, vesisiippa, viiksi- ja/tai isoviiksisiiippa sekä pohjanlepakko.

Kuva 1. Tuusulanjärven eteläosan Natura-alue ja ruopattavaksi suunnitellun alueen sijainti.

Tuusulanjärven eteläpää on valtakunnallisen lintuvesien suojeluohjelman kohde ja linnusto onkin ollut keskeinen peruste, kun alue on valittu Natura 2000 -verkostoon. Linnusto on heikentynyt parhaista ajoista, mutta se on edelleen melko monipuolinen. Kesällä 2016 alueen linnustoon kuului neljä uhanalaiseksi luokiteltua (Tiainen ym. 2016) lintulajia: haapana, taivaanvuohi, viherpeippo ja pajusirkku. Silmäläpidettäviä lajeja tavattiin kolme: silkkiuikku, niittykirvinen ja punavarvunen. Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeista viitasammakoita todettiin eri puolilla aluetta. Vesisiipat saalistelivat laskujoen uomassa, pohjanlepakoita ja viiksisiiippoja

todettiin metsäisillä ranta-alueilla ja niiden liepeillä. Luontodirektiivin liitteen II lajeja alueelta ei ole tavattu. Alueen soistuneet ranta-alueet kuuluvat vaihtettumis- suot ja rantasuot -luontotyyppiin.

Suunniteltu ruoppausalue sijaitsee Natura 2000 -alueen itärannalla (kuva 1).

4 TOIMENPIDEALUE JA RUOPPAUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Ruoppausuunnitelma

Havupuisto 3:n alue on Tuusulanjärveen melko jyrkästi viettävä rinne, jonka yläosassa on kaksi asuinrakennusta ja alempana rinteessä pari vuotta sitten rakennettu rantasauna. Tontti rajautuu järven rantaan. Vesialueella tontin edustalla on noin 40 metrin levyinen rantaluhta (vesijättö), joka kuuluu Natura-alueeseen (kuva 2).

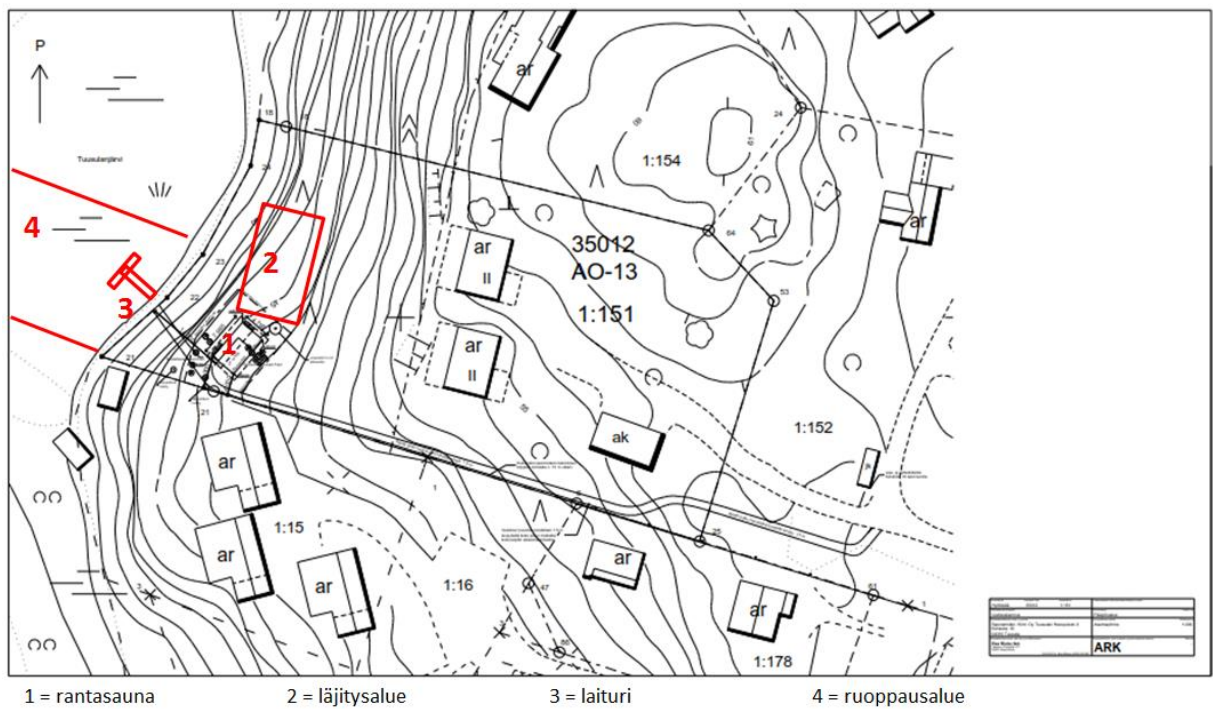
Ruoppausilmoituksen mukaan umpeenkasvanutta rantaa avataan ruoppaamalla 25 metrin leveydeltä rantaviivasta suoraan järven selälle päin (kuvat 3 ja 4). Ruoppausvyvyys aivan rannasta olisi 0,1 metriä ja syvimmältä kohdalta järven selälle päin mentäessä 1,0 metriä. Toimenpidealueen eteläreunassa on naapurikiinteistön jo aikaisemmin avoimeksi rantaan asti ruopattua vesialuetta. Havupuisto 3:n edustalla olevan rantaluhdan pinta-ala on noin 1700 m². Suunniteltu ruoppausala olisi 600 m². Ruoppausmassaa kertyy noin 300 m³. Massa on suunniteltu läjitettäväksi tontin alarinteeseen, rannan lähelle rakennettavan penkereen taakse. Penkerryksessä käytetään hyväksi rinteiden kiviä ja soraa sekä suodatinkangasta. Ruoppaus tehdään järven puolelta ponttonikaivurilla myöhään syksyllä (marras-joulukuu). Ruopatulle alueelle asennetaan myöhemmin T-mallinen ponttonilaituri, joka pituus on enintään 5 metriä ja leveys 2–3 metriä.

Kuva 2. Ruopattavaa rantaluhkaa tontin rinteeltä kuvattuna. Vasemmassa reunassa näkyy saunarakennus. Kuva: Aaro Rissanen.

Kuva 3. Tuusulan Havupuisto 3:n tontti (punainen raja) ja ruopattava alue (keltainen raja). Natura-alueen raja on merkitty vihreällä viivalla. Ruopattavan alueen eteläpuolella on aiemmin ruopattua vesialuetta rantaan asti, mikä ei ilmakuvaista kunnolla erotu.

Kuva 4. Asemapiirros toimenpidealueelta.

4.2 Toimenpidealueen luonnonolot

Ruopattava alue on matalan vesialueen vähittäisen umpeenkasvun seurauksena syntynyttä luhtaa. Kasvillisuus muuttuu rannalta avoveteen päin siirryttäessä. Rantaviivalla kasvava puusto on melko nuorta koivua ja tervaleppää. Rannan tuntumassa on noin kolmen metrin levyinen viiltosarakasvusto ja sen ulkopuolella 15 metrin leveydeltä matalakasvusta luhtaa, jonka valtakasveja ovat suovehka, neivaimarre ja pohjakerroksen muodostava okarahkasammal. Niukempina tavataan mm. viiltosaraa, pullosaraa ja ojalpapakkoa. Pensaina on muutamia nuoria tervaleppiä.

Ulommaksi siirryttäessä luhdan valtalajeiksi vakiintuvat leveä- ja kapeaosmankäämi. Niiden joukossa kasvaa mm. neivaimarretta, pullosaraa ja kurjenjalkaa. Uloinna on vedestä kasvavaa kapeaosmankäämiä noin 10 metrin leveydeltä. Koko luhta-alueen leveys ulkoreunan osmankäämikkö mukaan lukien on noin 40 metriä.

Luhdan eteläreunassa sijaitsevan vanhan ruoppausalueen reuna on alkanut umpeutua. Muutaman metrin levyisessä hyllyvässä reunuksessa kasvaa mm. kapeaosmankäämiä, suovehkaa, myrkkyykeisoa ja jokileinikkiä.

Toimenpidealueen kasveista jokileinikki ja neivaimarre ovat melko vaateliaita kasveja, joita tavataan Etelä-Suomessa vain paikoittain. Kumpikaan lajeista ei ole uhanalainen. Molempia lajeja kasvaa runsaasti eri puolilla Tuusulanjärven eteläosaa. Muut toimenpidealueen kasvilajit ovat tyypillisiä rantojen avoluhdille.

Toimenpidealueella ei havaittu toukokuisilla käynneillä viitasammakoita. Käyntikerrat ajoitettiin iltamyöhään ja ne tehtiin tyyneellä, lämpimällä säällä, jolloin viitasammakon soidinääntely olisi ollut kuultavissa.

Raportin liitteenä on valokuvia toimenpidealueelta.

5 RUOPPAUKSEN VAIKUTUKSET NATURA-ALUEESEEN

5.1 Arvioinnin perusteet

Natura-arvioinnin laatimisen lähtökohtana on luonnonsuojelulain 65 § mukainen arviointivelvollisuus, joka koskee hankkeita, jotka voivat ”yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura 2000 -alueen valinnan perusteena olevia luonnonarvoja”. Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseksi tai hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos arviointia ei ole tehty asianmukaisesti, tai jos arviointi ja lausuntomenettely osoittavat hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelun alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Jos alueella on luontodirektiivin liitteessä I tarkoitettu ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi tai liitteessä II tarkoitettu ensisijaisesti suojeltava laji, noudatetaan tavanomaista tiukempia lupaedellytyksiä.

Arvioinnissa tarkastellaan välittömiä, toimenpiteestä suoraan luontoarvoihin aiheutuvia vaikutuksia, sekä välillisiä, esimerkiksi virkistyskäytön lisääntymisestä aiheutuvia vaikutuksia. Lintujen elinpaikkavaatimusten tarkastelussa on käytetty hyväksi mm. Väisäsen ym. (1998) teosta ja Natura-luontotyyppien tarkastelussa Airaksisen ja Karttusen (2001) luontotyyppiopasta.

Mahdolliset vaikutukset kohdistuvat Tuusulanjärven eteläosaan, mutta eivät moniosaisen Natura 2000 -alueen muihin osakohteisiin. Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten tarkastelu on alueen sijainnin vuoksi perusteltua rajoittaa Tuusulanjärven eteläpään vesi- ja kosteikkoalueelle.

5.2 Lintudirektiivin lajit ja luontodirektiivin luontotyypit

Tuusulanjärven lintuveden Natura-alue on lintudirektiivin mukainen SPA-alue. Kohteen tietolomakkeen (Uudenmaan ympäristökeskus 1998) mukaan alueella esiintyy 13 lintudirektiivin liitteen I lajia (taulukko 1). Ympäristöministeriö järjesti syksyllä 2016 kuulemisen Natura 2000 -alueiden tietojen päivittämistä ja verkoston täydentämistä koskevista ehdotuksista. Tässä yhteydessä myös Tuusulanjärven lintuveden Natura-tietolomake on suunniteltu päivitettäväksi. Päätöstä tietojen ajantasaistamisesta ei ole vielä tehty, joten tässä arvioinnissa on käytetty voimassaolevaa lomaketta. Siinä mainittujen lajien lisäksi arviointiin on otettu mukaan lintudirektiivin liitteen I lajeista kaulushaikara, kurki ja pikkulepinkäinen, jotka kuuluvat nykyisin alueen pesimälinnustoon (Uudenmaan ELY-keskus 2016).

Natura-tietolomakkeella mainitaan kaksi luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä, jotka ovat vaihettumissuot ja rantasuot (tunnus 7140, 18 % Natura-alueen pinta-alasta) ja kostea suurruohokasvillisuus (6430, 8 % pinta-alasta). Eteläpäässä esiintyy myös muita Natura-luontotyyppisiä, mutta pääosin Natura-alueen ulkopuolella (Lammi & Vauhkonen 2016). Näitä ovat metsäluhdet (9080), puustoiset suot (91D0) ja lehdot (6270). Luontotyypit eivät ole suojeluperusteina lintudirektiivin perusteella suojellulla alueella.

5.3 Muut Natura-tietolomakkeella mainitut lajit

Natura-tietolomakkeella mainitaan 15 luontodirektiivissä nimeämätöntä muuttolintulajia ja paikkalintuihin lukeutuva pikkutikka (taulukko 1, ”Muut lintulajit”).

5.4 Muut tärkeät eläin- ja kasvilajit

Luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainituista lajeista viitasammakko elää Tuusulanjärven vesi- ja kosteikkoalueella.

Taulukko 1. Tuusulanjärven lintuveden Natura-alueella esiintyvät lintudirektiivin liitteessä I mainitut lintulajit sekä muut Natura-tietolomakkeella mainitut merkittävät lajit. Lintulajit on eritelty eteläpäässä tavattaviin ja Natura-alueen muissa osissa tavattaviin lajeihin kesällä 2015 tehdyn pesimälinnustoselvityksen (Lammi & Vauhkonen 2016) perusteella. Pesimälajit on merkitty tähdellä ja alueella vierailevat lajit (ruokavieraat, muuttoaikoina tavattavat) sulkeilla varustetulla tähdellä. Lihavalla kirjasimella merkityjä lajeja ei mainita Natura-lomakkeella, mutta ne esiintyvät alueella (Uudenmaan ELY-keskus 2016).

Lintudirektiivin liite I		Eteläpää	Muu Natura-alue
kuikka	<i>Gavia arctica</i>		(*)
kaakkuri	<i>G. stellata</i>		(*)
mustakurkku-uikku	<i>Podiceps auritus</i>		(*)
kaulushaikara	<i>Botaurus stellaris</i>		*
laulujuoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	(*)	(*)
uivelo	<i>Mergellus albellus</i>		(*)
ruskosuohaukka	<i>Circus aeruginosus</i>	(*)	(*)
sääksi	<i>Pandion haliaetus</i>	(*)	(*)
kurki	<i>Grus grus</i>	(*)	
luhtahuitti	<i>Porzana porzana</i>		*
kapustarinta	<i>Pluvialis apricaria</i>		(*)
suokukko	<i>Philomachus pugnax</i>	(*)	(*)
liro	<i>Tringa glareola</i>	(*)	(*)
kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>	(*)	(*)
pikkulepinkäinen	<i>Lanius collurio</i>	(*)	*
Muut lintulajit			
härkälintu	<i>Podiceps grisegena</i>		(*)
harmaahaikara	<i>Ardea cinerea</i>	(*)	(*)
metsähanhi	<i>Anser fabalis</i>		(*)
tundrahanhi	<i>A. albifrons</i>		(*)
jouhisorsa	<i>Anas acuta</i>		(*)
heinätavi	<i>A. querquedula</i>		*
lapasorsa	<i>A. clypeata</i>		(*)
punasotka	<i>Aythya ferina</i>		(*)
tukkasotka	<i>A. fuligula</i>		(*)
lapasotka	<i>A. marila</i>		(*)
mustalintu	<i>Melanitta nigra</i>		(*)
pilkasiipi	<i>M. fusca</i>		(*)
alli	<i>Clangula hyemalis</i>		(*)
nuolihaukka	<i>Falco subbuteo</i>	(*)	(*)
liejukana	<i>Gallinula chloropus</i>		*
mustaviklo	<i>Tringa erythropus</i>		(*)
punajalkaviklo	<i>T. totanus</i>		*
pikkulokki	<i>Hydrocoloeus minutus</i>		(*)
naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>	(*)	*
selkälokki	<i>Larus fuscus</i>		(*)
pikkutikka	<i>Dendrocopos minor</i>	*	
rastaskerttunen	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>		*
Muut tärkeät eläin- ja kasvilajit			
viitasammakko	<i>Rana arvalis</i>	*	*

5.5 Toimenpiteiden vaikutukset valintaperusteina oleviin lajeihin

Tuusulanjärven eteläpäässä ei kesällä 2015 todettu pesivänä yhtään lintudirektiivin liitteen I lajia. Niiden pesimäpaikat sijaitsivat moniosaisen Natura-alueen muilla kohteilla. Pesimäaikaisina ruokailuvieraina järven eteläpäässä havaittiin laulujoutsen ja kurki. Muuttoaikoina tavattavia direktiivilajeja olivat ruskosuohaukka, sääksi, suokukko, liro, kalatiira ja pikkulepinkäinen.

Suunniteltu ruoppaus kohdistuu pieneen (n. 0,2 ha) rantakiinteistöjen lähellä olevaan, vanhojen ruoppausten erottamaan luhta-alueeseen. Pieni, muista luhta-alueista eristynyt kohde alue ei täytä direktiivilajien pesimäpaikkavaatimuksia. Ruoppaustyö tapahtuu talvikaudella, jolloin lintudirektiivissä mainittuja lajeja ei esiinny alueella. Poistettu ruoppausmassa ja kasviaines siirretään pois Natura-alueelta.

Ruoppaustyöstä ei aiheudu välittömiä lintudirektiivin lajeihin kohdistuvia vaikutuksia. Mahdolliset välilliset haittavaikutukset voivat aiheutua elinympäristön heikkenemisestä ja virkistyskäytön lisääntymisestä johtuvista häiriöistä. Välillisiä vaikutuksia tarkastellaan seuraavassa lajikohtaisesti.

Ruokailevia **laulujoutsenia, kalatiiroja** ja **sääksiä** on tavattu Tuusulanjärven eteläpään vesialueella. Kahden asuinrakennuksen edustalle suunniteltu ruoppaus ei merkittävästi lisää vesialueen virkistyskäyttöä. Suunnitelman toteutuminen ei vaikuta haitallisesti laulujoutseneen, kalatiiraan tai sääkseen, sillä vähäinen virkistyskäytön lisääntyminen ei heikennä niiden ruokailumahdollisuuksia.

Muulla pesivä tai mahdollisesti pesimätön **kurkipari** ruokailee kesäisin eteläpään nevalle. Ruokailualueet sijaitsivat noin 250–500 metrin päässä ruopattavalta ranta-alueelta. Ruopattavan rannan ja kurkien suosiman nevan välissä on Tuusulanjokeen vievä uoma, jota veneilijät ja kanoottirekkelijät käyttävät kulkureittinään. Veneily ei häiritse kurkia, joten kauempana kurkien ruokailupaikalta olevan ranta-alueen käyttökään ei niihin vaikuta. Ruoppaussuunnitelman toteutuminen ei heikennä kurjen elinmahdollisuuksia alueella.

Ruskosuohaukat ruokailevat muuttoaikoina pelloilla ja puuttomilla rantaluhdilla. Lajille sopivia ruokailupaikkoja on eri puolilla Tuusulanjärven eteläpäässä. Suunniteltu ruoppausalue on pieni ja liian korkeakasvuinen ruskosuohaukan ruokailupaikaksi. Ruskosuohaukka ei ole ihmistä kohtaan arka. Rannan avaaminen ja vähäinen virkistyskäytön lisääntyminen eivät merkittävästi häiritse lajia. Ruoppaussuunnitelman toteutuminen ei heikennä ruskosuohaukan elinmahdollisuuksia alueella.

Suokukko ja **liro** ovat Pohjois-Suomen soiden pesimälintuja, joita tavataan Tuusulanjärvellä muuttoaikoina toukokuussa ja heinä–elokuussa. Molemmat lajit ruokailevat ja lepäilevät muuttoaikoina mieluiten tulvivilla rantaluhdilla ja peltojen tulva-alueilla. Ranta-alueen ruoppaaminen ei vaikuta suokukolle ja lirolle sopiviin ympäristöihin.

Pikkulepinkäinen on pensaikkoisten avomaiden lintu. Muuttoaikoina pikkulepinkäisiä tavataan harvaan pensoittuneilla kosteikko- ja ruovikkoalueilla. Lajille sopivaa ympäristöä on laajalti Tuusulanjärven eteläpäässä. Ranta-alueen ruoppaaminen ei vaikuta pikkulepinkäiseen.

5.6 Toimenpiteiden vaikutukset muihin merkittäviin lajeihin

Natura-lomakkeella mainituista muista lintulajeista Tuusulanjärven linnustoon kuuluvat harmaahaikara, nuolihaukka, naurulokki ja pikkutikka. **Harmaahaikaroita** on tavattu lähinnä loppukesällä ja syksyllä, jolloin muualta tulleita harmaahaikaroita oleskelee järvellä. Harmaahaikarat syövät kaloja, joita ne saalistelevat kahlaamalla matalavetisillä, rauhallisilla rannoilla. Lajille sopivia ruokailu- ja lepäilypaikkoja on eri puolilla suunnitelma-alueita. Suunniteltu ruoppaaminen ei vaikuta merkittävästi harmaahaikaraan.

Nuolihaukka on rantametsissä pesivä lintu, jonka kesäaikaisesta ravinnosta huomattava osa koostuu kosteikoilta saatavista sudenkorennoista. Laji ei ole ihmistä kohtaan arka, ja se voi pesiä myös pihamailla, jos tarjolla on pesäpaikaksi sopiva, korkealla puussa oleva vanha variksenpesä. Tuusulanjärven eteläpää on nuolihaukan saalistusaluetta. Pienen luhta-alueen ruoppaaminen ei vaikuta merkittävästi sudenkorentoihin. Ranta-alueen myöhempi käyttö ei häiritse nuolihaukan viihtymistä alueella. Suunniteltu ruoppaus ei vaikuta nuolihaukkaan.

Naurulokki on uhanalainen, yhdyskuntina pesivä lokkilintu, joka on aiemmin kuulunut Tuusulanjärven eteläpään pesimälinnustoon. Nykyisin laji pesii vain järven pohjoispäässä. Naurulokit ovat ihmistä kohtaan luottavaisia ja ruokailevat usein piholla ja rakennetuilla rannoilla. Suunniteltu ruoppaus ei vaikuta haitallisesti naurulokkiin.

Pikkutikka on vähälukuinen lehtimetsien lintu, jonka pesimäpaikoista huomattava osa sijaitsee vedenvaivaamissa rantakoivikoissa ja rantojen tervalepikoissa, joissa on runsaasti lahoppua. Laji viettää talvensakin samanlaisissa ympäristöissä. Ruoppattavalla alueella tai läjitykseen käytettävällä alueella ei ole pikkutikalle sopivaa puustoa. Ruoppaussuunnitelman toteutuminen ei vaikuta pikkutikkaan.

Viitasammakko on luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Viitasammakko ei kuulu suunnitellun ruoppausalueen eläimistöön. Lähimmät viitasammakon lisääntymispaikat on todettu 220–250 metrin päässä toimenpidealueelta (Lammi & Vauhkonen 2016). Ruoppaussuunnitelman toteutuminen ei hävitä tai heikennä lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

5.7 Toimenpiteiden vaikutukset luontotyyppisiin

Suunniteltu ruoppausalue on reunojen vedestä kasvavia osmankäämikasvustoja lukuun ottamatta vaihettumis- ja rantasuota (Natura-koodi 7140). Muita luontodirektiivin liitteen I luontotyyppisiä toimenpidealueella tai aivan sen lähellä ei esiinny. Tuusulanjärven lintuveden Natura-tietolomakkeen mukaan vaihettumis- ja rantasuot käsittävät 18 % Natura-alueen pinta-alasta. Luontotyyppien pinta-

ala on tällöin 35,6 hehtaaria. Suunniteltu ruoppaus pienentää luontotyyppin pinta-ala alle 0,1 prosenttia. Ruoppaus kohdistuu lisäksi aiemmin ruopattun alueen reunaan. Luontotyyppin heikentymistä ei voida pitää merkittävänä.

6 YHTEISVAIKUTUKSET

Tuusulanjärven eteläpäässä on voimassa Hyrylän laajentumissuuntien osayleiskaava (2001), jossa Havupuiston edustan Natura-alue on merkitty luonnonsuojelualueeksi (SL, w/sl). Natura-alueen luonnontyypin on pyritty turvaamaan usealla suunnitelmalla, joiden keskeisiä toimenpiteitä on tarkasteltu vuonna 2016 valmistuneessa Tuusulanjärven eteläpään toimenpidesuunnitelmassa (Lammi & Vauhkonen 2016). Tiedossa olleilla suunnitelmilla, Tuusulanjärven eteläpään toimenpidesuunnitelmalla ja arvioitavana olevalla ruoppaussuunnitelmalla ei ole Natura-alueeseen kohdistuvia yhteisvaikutuksia.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tuusulan Havupuisto 3:n ranta-alueelle suunniteltu ruoppaus on toimenpiteenä pieni. Ruopattava alue sijaitsee rakennetun kiinteistön edustalla. Ruoppauksella laajennetaan aiemmin ruopattua ranta-aluetta. Ruoppausalueella tai sen lähellä ei ole Natura-alueen suojeluperusteena olevien lintudirektiivin liitteessä I mainittujen lintulajien pesimäpaikkoja. Merkittäviä haitallisia vaikutuksia ei kohdistu myöskään Natura-alueella ruokaileviin tai muuttoaikoina oleskeleviin suojeluperusteina mainittuihin lintulajeihin. Ruopattavalla alueella ei ole luontodirektiivin liitteissä II ja IV mainittujen eläin- tai kasvilajien esiintymiä tai lisääntymispaikkoja. Vaikutukset luontotyyppin (vaihtumissuot ja rantasuot) pinta-alaan tai edustavuuteen eivät ole merkittäviä.

Suunnitelman toteutumisesta ei käytettävissä olevien tietojen perusteella aiheudu merkittäviä haittoja Natura-alueen suojeluperusteina oleville lintulajeille, niiden elinympäristöille tai Natura 2000 -alueen eheydelle. Tämän vuoksi varsinaista luonnonsuojelulain 65 § 1 mom:n tarkoittamaa arviointia ei tarvita.

8 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. Ympäristöopas 46, 2. painos. Suomen ympäristökeskus.
- Kolehmainen, K. 2007: Tuusulanjärven eteläosan rantasoiden hoito- ja ennallistamissuunnitelma. Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut.
- Lammi, E. & Vauhkonen, M. 2016: Tuusulanjärven eteläpään toimenpidesuunnitelma. Ympäristösuunnittelu Enviro ja Tuusulan kunta 14.11.2016.
- Lammi, E., Vauhkonen, M. & Routasuo, P. 2015: Tuusulanjärven eteläpään ja Tuusulanjokilaakson luontoselvitys. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 31.12.2015.

- Neuvoston direktiivi 79/409/ETY, 2.4.1979, luonnonvaraisten lintujen suojelusta (ns. lintudirektiivi).
- Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, 21.5.1992, luototyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (ns. luontodirektiivi).
- Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2016: Tuusulanjärven lintuvedeltä arkistoidut lintuhavainnot ja muut lajitiedot. Julkaisematon aineisto.
- Uudenmaan ympäristökeskus 1998: Tuusulanjärven lintuvesi. Natura 2000 -tietolomake ja kartat.
- Venetvaara, J. 2010: Tuusulanjärven vesikasvien niittosuunnitelma. Julkaisematon selvitys, Biologitoimisto Jari Venetvaara Ky.
- Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. Otava, Helsinki. 567 s.

Liite. Toimenpidealueen kasvillisuutta elokuussa 2017.

Leveäosmankäämiä, suovehkaa ja nevimarretta suunnitellun ruoppausalueen eteläreunassa. Puustona on joitakin nuoria tervaleppiä.

Ulompana kasvaa nevimarretta ja leveäosmankäämiä.

Kapeaosmankäämin muodostama reunus vanhan ruoppausalueen reunassa.